

which keep long silence; «Perpendicular England» is devoted mainly to the English architecture and for good reasons is known as Perpendicular; «Blake and the flaming like» – assents artists zigzag, undulating, violent and tender lines; ‘Constable and the pursuant of nature» investigates his Englishness through Suffolk countryside, where his art can be found under every hedge and in every lane; «Picturesque England» tells about asymmetrical, informal, varied gardens which created garden suburb and garden city.

Миропольська Наталія Євгенівна – доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник Інституту проблем виховання НАПН України (м. Київ, Україна).

Myropolska Nataliya Yevgenivna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Principal Scientific Worker of the Institute of Problems on Education of the NAPS of Ukraine (Kyiv, Ukraine).

УДК 37.035.356.13(477)

ДЕОНТОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ

В. І. Мірошніченко

У статті обґрунтовуються деонтологічні засади виховання майбутніх офіцерів-прикордонників. Звертається увага на запровадження відомчих стандартів, що визначають єдині деонтологічні вимоги прикордонного відомства до культури спілкування, зовнішнього вигляду, виконання завдань прикордонної служби та стану робочого місця прикордонника, яких повинен дотримуватися персонал. Серед основних принципів відомчих стандартів (деонтологічних принципів) зазначаються такі: законність; дотримання прав і свобод людини; конфіденційність; готовність до сприяння; професіоналізм; пошана; транспарантність; неупередженість.

Деонтологічні засади виховання розглядаються як два тісно взаємопов'язаних між собою компоненти: особистісно-світоглядний та професійно-педагогічний. Причому другий з них є домінуючим.

Автор доходить висновку, що результатом виховання майбутніх офіцерів-прикордонників на деонтологічних засадах є деонтологічна вихованість, яка полягає у сформованості деонтологічних якостей, деонтологічної свідомості,

деонтологічної культури та на її основі – деонтологічної компетентності.

Ключові слова: майбутні офіцери-прикордонники, деонтологічні засади виховання, деонтологія, юридична деонтологія, відомчі стандарти, деонтологічні принципи.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Розбудова України як незалежної правової держави, кардинальні зміни, які відбуваються у всіх сферах життя, визначають широку потребу виховання нового покоління охоронців кордону – свідомих громадян, патріотів нації, держави, удосконалення системи освіти. Мова йде як про вдосконалення організаційної структури та змісту навчально-виховного процесу у вищому військовому навчальному закладі прикордонного відомства Національній академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (далі – НАДПСУ), так і про необхідність формування всебічно розвиненої особистості офіцера-прикордонника як члена громадянського суспільства. Формування всебічно розвиненої деонтологічно грамотної особистості є однією з важливих умов підвищення ефективності професійної діяльності правоохоронців.

Виховання – це головний компонент педагогічного процесу, надзвичайно складне соціальне явище, спрямоване на формування у вихованців наукового світогляду, особистісних рис громадянина України на основі відродження традицій національної свідомості, інтелектуального, професійного, духовного, морального, правового, фізичного, екологічного розвитку [1, с. 435].

Згідно соціологічних досліджень, вища школа частково втратила статус виховної установи. Що особливо небезпечно, як передбачають вчені, це явище буде поширюватися і головна причина цього в тому, що зміст виховної роботи, яка проводиться серед молоді сьогодні бажає бути кращим. Виходячи із зазначеного вище, проблема виховання постає у всій її гостроті.

Політичні, економічні та соціальні перетворення, які мають місце в сучасному суспільстві, розвиток демократії, побудова правової держави, контроль за діяльністю силових структур з боку суспільства створюють принципово нову ситуацію як у цих структурах загалом, так і в сфері вищої військової освіти. Врахування загальнолюдських цінностей потребує нових вимог щодо якості професійної освіти загалом та виховання офіцерських кадрів. Перед педагогічною наукою постає задача розроблення новітніх підходів до оновлення змісту

освітнього процесу вищих навчальних закладів правоохоронних структур та врахування деонтологічних засад у процесі виховання майбутніх офіцерів-прикордонників, розвитку у них таких якостей, як: професійно-моральна стійкість; особиста відповідальність, повага до особистості, людської гідності; вірність Присязі, службовому обов'язку; мужність, сміливість, організованість, дисциплінованість.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми та на які опирається автор. Різноманітні аспекти проблеми виховання військовослужбовців висвітлюються у працях А. Галімова [2], І. Грязнова [3], О. Діденка [4], О. Ставицького [5], О. Торічного [6], В. Ягупова [1] та ін. Процес виховання військовослужбовців – це динамічне складне явище, яке здійснюється на основі цілеспрямованого й організованого впливу на розум, почуття, волю воїна з метою формування всебічно і гармонійно розвиненої його особистості [7, с. 115].

Метою статті є обґрунтування деонтологічних засад виховання майбутніх офіцерів-прикордонників.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз наукової літератури [2-3; 8-9], власні спостереження дали можливість виділити особливості виховання такої категорії військовослужбовців, як майбутні офіцери-прикордонники, а це:

службова спрямованість процесу виховання (підготовка майбутніх офіцерів-прикордонників до подальшої служби, у тому числі в екстремальних умовах, пов'язаних інколи з ризиком для життя);

суспільно-державна спрямованість процесу виховання (пов'язана з державним характером професійної діяльності майбутнього офіцера-прикордонника);

виховання переважно відбувається в колективі, де курсанти проводять більшість часу і де переважають статутні відносини;

об'єктом виховання є дорослі люди зі сформованими певною мірою поглядами та переконаннями;

деонтологічні засади виховання майбутніх офіцерів-прикордонників.

У процесі виховання майбутніх офіцерів-прикордонників використання деонтологічних засад зумовлено необхідністю постійної взаємодії між учасниками педагогічного процесу.

Зупинимось коротко на понятті «деонтологія». У результаті аналізу джерельної бази доходимо висновку про те, що загальну деонтологію неправомірно зводити лише до галузі етики, оскільки

досвід зобов'язував в процесі наукового узагальнення включати до її змісту інші фактори соціально-нормативного порядку, а саме: професійні. І тому необхідно перш за все установити вихідне в розумінні деонтології взагалі, деонтології правоохоронної діяльності і деонтології правоохоронної діяльності прикордонників зокрема.

Деонтологія формувалась як специфічна система знань про належне, виходячи з вимог суспільної моралі.

Категорії «обов'язок» і «належна поведінка» застосовні, природно, не тільки до виховного процесу військовослужбовців чи правоохоронців, чи до їх професійної підготовки. Вони характеризують увесь спектр соціальних відносин людини, яка взяла на себе відповідальність виконання служби українському народу та державі, як у суспільному, так і в особистому житті. Відтак можна стверджувати, що саме деонтологічні засади є обов'язковими у вихованні правознавців, правоохоронців, медиків, педагогів, психологів, соціальних працівників.

Ми підтримуємо наукову позицію В. Гашука, який розглядає деонтологічні засади як два тісно взаємопов'язаних між собою компоненти. Перший з них – особистісно-світоглядний. Він базується на таких елементах, як позитивні світоглядні погляди та позиції щодо основних правових, етичних, естетичних, психологічних та інших проблем, найважливіші моральні якості (любов до Батьківщини, повага до законів, відповідальність за виконання конституційного обов'язку із захисту Батьківщини і забезпечення миру для її громадян та інші). Цей компонент відображає правове, етичне, естетичне, психологічне виховання майбутніх офіцерів-прикордонників. Другий – професійно-педагогічний компонент змісту деонтологічних засад є домінуючим. Тільки виховавши, сформувавши особистість професіонала з властивими їй переконаннями, орієнтаціями, інтересами, мотивами діяльності та поведінки, можна розраховувати на успішне вирішення більш конкретних завдань з виховання майбутніх офіцерів-прикордонників як професіоналів. Цей компонент відображає сформованість таких складових виховного процесу як військово-професійна, педагогічна, інформаційно-комунікативна, готовність до застосування силових заходів. Відповідно, деонтологічні засади виховання майбутнього офіцера-прикордонника передбачають взаємозв'язок правового, етичного, естетичного, психологічного, військово-професійного, педагогічного, інформаційно-комунікативного виховання, готовності до застосування силових засобів [10].

Реалізація деонтологічних засад виховання майбутніх офіцерів-прикордонників відбувається, як у позанавчальний час (запровадження відомчих стандартів прикордонної служби), так і в навчальному процесі, де значну роль відіграє вивчення «юридичної деонтології».

Метою вивчення навчальної дисципліни «Юридична деонтологія» є підготовка висококваліфікованих фахівців, які повинні засвоїти основні категорії і поняття у сфері деонтології правоохоронної діяльності (юридичної деонтології), оволодіти певним арсеналом юридичної термінології, розуміти важливість якісної підготовки правоохоронця як професіонала в своїй галузі. Засвоєння цього курсу забезпечує можливість курсантам професійно ставитись до вивчення юридичних наук, і в кінцевому рахунку сформувати деонтологічну правосвідомість. В результаті вивчення курсу «юридична деонтологія» майбутні офіцери-прикордонники повинні знати: поняття, предмет деонтології правоохоронної діяльності, природу її походження та її принципи; загальну характеристику юридичної деонтології як науки та деонтології правоохоронної діяльності навчальної дисципліни; роль юридичної деонтології в системі гуманітарних наук; систему юридичної освіти в Україні та учасників навчально-виховного процесу вищих закладів юридичної освіти; особливості правової освіти в Україні; основні юридичні спеціальності; специфіку діяльності правоохоронних органів, в тому числі ДПС України; види юридичної діяльності; поняття професійної культури правоохоронця та фактори її формування; причини професійної деформації правоохоронців; психологічну культуру правоохоронця; моральну культуру правоохоронця; духовно-національну культуру правоохоронця; поняття деонтологічної правосвідомості правоохоронця; поняття службового обов'язку правоохоронця; відомчі стандарти культури прикордонної служби.

В результаті вивчення курсу «юридична деонтологія» майбутні офіцери-прикордонники повинні вміти: застосовувати набуті знання для подальшого практичного вивчення і придбання фаху у правоохоронній діяльності; використовувати на практиці в повсякденному житті придбані знання професійної культури правоохоронця.

Досить поширеною є думка про те, що юридична деонтологія не є самостійною наукою, а лише представляє собою комплексну навчальну дисципліну. Крім того, сама назва даної науки також не відображає в повній мірі структуру та зміст її предмету, який безумовно є

специфічним. Деякі автори намагаються розкрити поняття даної науки, виходячи з однієї назви. Можна сказати, що термін «деонтологія» в даному випадку ми продовжуємо використовувати лише традиційно, хоча вкладаємо набагато більше змісту, ніж його можна отримати шляхом філологічного дослідження. При цьому, мабуть, буде досить складно знайти такі приклади, щоб назва галузі наукових знань відбивала її системність, структуру або зміст.

Від юридичної деонтології як системи наукових знань слід відрізнити однойменну дисципліну, що виконує дещо інші функції та вирішує свої спеціальні завдання.

Якщо в сфері деонтологічного наукового дослідження відбувається вироблення нових знань, то в сфері навчання, а конкретно – в системі юридичної освіти відбувається розповсюдження та опанування науковим досягненням з метою подальшого використання на практиці.

Як свідчить дослідження, здійснення такої інтелектуальної діяльності як навчання має найбільшу ефективність, якщо суб'єкти цього процесу однаково добре підготовлені до такої роботи. Щодо системи вищої освіти, то вона передбачає особливо ретельну підготовку до процесу засвоєння знань, починаючи від ознайомлення з правилами внутрішнього розпорядку, режимом, формами роботи і завершуючи професійною орієнтацією студентів на далеку перспективу, формуванням загального уявлення про можливу сферу своєї професійної діяльності. Із вступом до навчального закладу практичними стають такі запитання – що і як треба вчити, де отримувати навчальну інформацію, як її обробляти, які якості виховувати в собі відповідно до майбутньої професії, в яких сферах можна використовувати отримані знання, які перспективи просування по службі або зміні свого соціального статусу тощо. Таке співвідношення науки і освіти є необхідним і обов'язковим у підготовці майбутніх фахівців.

Одним із видів (напрямків) юридичної діяльності є правоохоронна діяльність. Тому відповіді на ці запитання для курсантів навчальних закладів правоохоронних структур, до яких відноситься НАДПСУ, повинна давати вступна навчальна дисципліна «деонтологія правоохоронної діяльності», яка базується на дослідженнях науки «юридична деонтологія». Виходячи із визначення правоохоронної діяльності, яке наводилось нами в попередньому параграфі, на наш погляд, має право на існування поняття «деонтології правоохоронної

діяльності», як навчальної дисципліни для курсантів (слухачів) вищих навчальних закладів правоохоронних структур.

Що ж собою являє структура деонтології правоохоронної діяльності як навчальної дисципліни? Виходячи з того, що правоохоронна діяльність – це окремий вид діяльності, різновид юридичної діяльності, деонтологію як навчальну дисципліну для персоналу правоохоронних органів доцільніше розглядати як деонтологію правоохоронної діяльності. На цій думці ґрунтується наше бачення структури курсу деонтології правоохоронної діяльності.

На наш погляд, деонтологія правоохоронної діяльності для майбутніх офіцерів-прикордонників складається із двох частин: загальної та особливої.

Загальна частина – це курс деонтології, яку вивчають у всіх юридичних навчальних закладах. Особлива частина – це теми, що вивчають матеріал безпосередньо пов'язаний із специфікою прикордонної служби, особливостями прояву деонтологічних знань при здійсненні професійної правоохоронної діяльності персоналом ДПС України.

Від юридичної деонтології як системи наукових знань слід відрізнити однойменну дисципліну, що виконує дещо інші функції та вирішує свої спеціальні завдання. У сфері деонтологічного наукового дослідження відбувається вироблення нових знань, то в сфері навчання, а конкретно – в системі юридичної освіти відбувається розповсюдження та опанування науковим досягненням з метою подальшого використання на практиці.

Якщо підійти до осмислення змісту деонтології правоохоронної діяльності реалістично, то найбільш виправданим є такий висновок, який моделює її предмет, як складне явище, що поєднує в собі і моральні, і правові, і інші вимоги (норми), які в сукупності визначають режим обов'язкової поведінки різних осіб в стані їх залежності.

Що ж собою являє структура деонтології правоохоронної діяльності як навчальної дисципліни? Виходячи з того, що правоохоронна діяльність – це окремий вид діяльності, різновид юридичної діяльності, деонтологію як навчальну дисципліну для персоналу правоохоронних органів доцільніше розглядати як деонтологію правоохоронної діяльності. На цій думці ґрунтується наше бачення структури курсу деонтології правоохоронної діяльності.

Стаття 6 Закону України «Про Державну прикордонну службу України» від 3 квітня 2003 року N 661-IV визначає Державну

прикордонну службу України як правоохоронний орган спеціального призначення. Основними принципами діяльності Державної прикордонної служби України є: законність; повага і дотримання прав та свобод людини та громадянина; позапартійність; безперервність; поєднання гласних, негласних та конспіративних форм і методів діяльності; єдиноначальність; колегіальність при розробці важливих рішень; взаємодія з органами державної влади, органами місцевого самоврядування та громадськими організаціями при здійсненні покладених на Державну прикордонну службу України завдань; відкритість для демократичного цивільного контролю.

Діяльність Державної прикордонної служби України провадиться на основі дотримання прав і свобод людини і громадянина. Неправомірне обмеження прав і свобод людини неприпустиме і тягне за собою відповідальність згідно із законом.

Відомчі стандарти культури прикордонної служби (далі – відомчі стандарти) встановлюють вимоги до персоналу Державної прикордонної служби під час виконання ним завдань з охорони державного кодону. Метою запровадження стандартів є визначення єдиних деонтологічних вимог прикордонного відомства до культури спілкування, зовнішнього вигляду, виконання завдань прикордонної служби та стану робочого місця прикордонника, яких повинен дотримуватися персонал.

Персонал Державної прикордонної служби України під час виконання своїх обов'язків повинен дотримуватися вимог Кодексу доброчесної поведінки персоналу Державної прикордонної служби України (схваленого рішенням колегії Державної прикордонної служби України від 8 квітня 2008 року), має бути зразком високої культури, скромності й витримки, берегти військову честь, захищати свою і поважати гідність інших людей, уміло поєднувати повсякденну вимогливість з дотриманням прав і свобод. Основними принципами відомчих стандартів (деонтологічними принципами) є:

законність дотримання Конституції України, законів України, інших нормативно-правових актів, міжнародних договорів, однією із сторін яких є Україна;

дотримання прав і свобод людини – під час виконання своїх обов'язків персонал зобов'язаний дотримуватися основних прав і свобод людини, ставитись однаково до всіх осіб;

конфіденційність – забезпечення безпеки і конфіденційності внутрішньої інформації, отриманої в ході виконання службових обов'язків;

готовність до сприяння – здатність слухати і вирішувати проблеми людей, що опинилися в складній ситуації, або направляти в інші інстанції у випадках, які виходять за межі обов'язків або компетенції;

професіоналізм – правильне і відповідальне застосування своїх теоретичних знань і практичних навичок під час виконання завдань з охорони кордону;

пошана – належне ставлення до осіб, колег, старших начальників, підлеглих, їх прав і свобод, а також до установ, законів, норм етики і культури;

транспарантність – забезпечення доступу населення до публічної інформації відповідно до чинного законодавства;

неупередженість – об'єктивне ставлення до будь-якої особи;

пріоритет публічного інтересу – суспільні інтереси ставляться вище за особисті під час виконання службових обов'язків.

Згідно з відомчими стандартами культури прикордонної служби прикордонник повинен:

унікати поведінки, яка могла б призвести до втрати довіри населення, бути дисциплінованим і підтримувати престиж Державної прикордонної служби України, виконувати обов'язки, передбачені посадою;

поводитися цивілізовано і ввічливо, бути уважним, чемним і професіоналом у своїй справі;

застосовувати силу як виняткові заходи відповідно до вимог Закону України «Про Державну прикордонну службу України», Інструкції про застосування зброї, бойової техніки, озброєння кораблів (катерів), літаків і вертольотів Державної прикордонної служби України, спеціальних засобів та заходів фізичного впливу під час охорони державного кордону та виключної (морської) економічної зони України й адекватно ступеню суспільної небезпеки дій правопорушників, поважати людську гідність. Уразі виявів фізичного насильства або реальних погроз застосування фізичної сили чи вогнепальної зброї діяти упевнено, у межах чинного законодавства;

виявляти самовладання, стриманість, комунікабельність, здатність до вирішення конфліктних ситуацій;

з метою захисту й легкого розпізнавання під час службової діяльності носити знаки розрізнення та екіпіровку, передбачені чинним законодавством;

відрекомендовуватися під час виконання службових обов'язків, сприяючи, таким чином, здійсненню суспільного інтересу,

забезпечуючи свою безпеку і створюючи необхідні передумови для прийняття особистої відповідальності за свої дії або бездіяльність;

надавати інформацію про чинне законодавство в межах своєї компетенції.

Протягом останніх десяти років розвитку прикордонного відомства постійна увага приділялась дотриманню його представниками законності, поваги до особи, витримки, справедливості, толерантності. Суттєву роль у цьому відіграли такі документи, як Кодекс добросовісної поведінки персоналу Державної прикордонної служби України, та «Відомчі стандарти культури прикордонного контролю». Ці та інші відомчі документи мали велике значення для формування у прикордонників знань загальних міжнародних вимог до рівня культури поведінки та спілкування представників прикордонного відомства, до зовнішнього вигляду та стану робочого місця прикордонника. На його основі, а також з урахуванням принципів, викладених у Кодексі шенгенських кордонів, було розроблено практичні посібники «Відомчі стандарти культури прикордонної служби» та «Правила поведінки персоналу Державної прикордонної служби України з метою запобігання корупції». Правила поведінки щодо запобігання корупції мають мету довести до персоналу ДПСУ потенційно небезпечні ситуації, в яких можна мимоволі бути втягнутим до корупційних дій, а також нагадати про сумлінне виконання обов'язків та дотримання правових норм. Відомчі стандарти культури прикордонної служби (далі – відомчі стандарти) встановлюють вимоги до персоналу Державної прикордонної служби під час виконання ним завдань з охорони державного кордону. Метою запровадження стандартів є визначення єдиних вимог прикордонного відомства до культури спілкування, зовнішнього вигляду, виконання завдань прикордонної служби та стану робочого місця прикордонника, яких повинен дотримуватися персонал.

Висновок. Отже, результатом виховання майбутніх офіцерів-прикордонників на деонтологічних засадах є деонтологічна вихованість, яка полягає у сформованості деонтологічних якостей, деонтологічної свідомості, деонтологічної культури та на її основі – деонтологічної компетентності. Здійснене дослідження не вичерпує всіх аспектів порушеної проблеми – виховання майбутніх офіцерів-прикордонників на засадах деонтології. **Перспективними** напрямками подальших досліджень можуть бути: визначення завдань, змісту, обґрунтування форм і методів деонтологічного виховання, адекватних сучасному стану суспільного розвитку, вищої військової освіти.

Література

1. Ягупов В. В. Педагогіка : навчальний посібник / В. В. Ягупов. – К. : Либідь, 2002. – 560 с.
2. Галімов А. В. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників до виховної роботи з особовим складом : монографія / А. В. Галімов. – Хмельницький : НАДПСУ, 2004. – 376 с.
3. Грязнов І. О. Система морального виховання майбутніх офіцерів-прикордонників : монографія / І. О. Грязнов. – Хмельницький : НАДПСУ, 2004. – 370 с.
4. Діденко О. В. Формування професійної творчості в майбутніх офіцерів Державної прикордонної служби України : монографія / О. В. Діденко. – Хмельницький : НАДПСУ, 2009. – 476 с.
5. Ставицький О. М. Системний підхід до процесу формування професіоналізму майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі професійного виховання / О. М. Ставицький // Збірник наукових праць № 57. Серія: Педагогічні та психологічні науки / Державна прикордонна служба України, Національна академія Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького. – Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2011. – С. 86–90.
6. Торічний О. В. Педагогічні умови формування інформаційної культури у майбутніх офіцерів-прикордонників : монографія / О. В. Торічний, А. М. Білорус, Є. С. Царьова. – Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2013. – 176.
7. Військове виховання: історія, теорія та методика : навчальний посібник ; за ред. В. В. Ягупова. – К. : «Graphic&Design», 2002. – 560 с.
8. Педагогічні основи навчально-виховного процесу в Державній прикордонній службі України : навчальний посібник. – Хмельницький : Видавництво Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького, 2005. – 146 с.
9. Сичевський Ю. О. Формування відповідальності як професійно-особистісної якості у майбутніх офіцерів-прикордонників : дис. ... канд. пед. наук / Ю. О. Сичевський. – Хмельницький, 2008. – 257 с.
10. Гашук В. А. Обґрунтування педагогічної технології деонтологічної підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників / В. А. Гашук // // Наук. вісник Чернів. ун-ту : збірник наук. праць «Педагогіка та психологія» / наук. ред. Руснак І. С. – Чернівці : Рута, 2014. – Вип. 705. – С. 38–47.

ДЕОНТОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ВОСПИТАНИЯ БУДУЩИХ ОФИЦЕРОВ-ПОГРАНИЧНИКОВ

В. И. Мирошниченко

В статье обосновываются деонтологические основы воспитания будущих офицеров-пограничников. Обращается внимание на внедрение ведомственных стандартов, определяющих единые деонтологические

требования пограничного ведомства к культуре общения, внешнего вида, выполнение задач пограничной службы и состояния рабочего места пограничника, которых должен придерживаться персонал. Среди основных принципов ведомственных стандартов (деонтологических принципов) указываются следующие: законность; соблюдение прав и свобод человека; конфиденциальность; готовность к содействию; профессионализм; уважение; транспарантность; беспристрастность.

Деонтологические основы воспитания рассматриваются как два тесно взаимосвязанных между собой компонента: личностно-мировоззренческий и профессионально-педагогический. Причем второй из них является доминирующим.

Автор приходит к выводу, что результатом воспитания будущих офицеров-пограничников на основе деонтологических принципов является деонтологическая воспитанность, которая заключается в сформированности деонтологических качеств, деонтологического сознания, деонтологической культуры и на ее основе - деонтологической компетентности.

Ключевые слова: *будущие офицеры-пограничники, деонтологические основы воспитания, деонтология, юридическая деонтология, ведомственные стандарты, деонтологические принципы.*

DEONTOLOGICAL PRINCIPLES OF EDUCATION OF FUTURE OFFICERS OF BORDER GUARDS

V. Miroshnichenko

The article justified deontological principles of education of future officers of border guards. Attention is drawn to the introduction of departmental standards defining ethical requirements only border agency for cultural communication, appearance, performance objectives Border Service and the state of workplace border guards which staff must comply.

The main principles of sectoral standards (deontological principles) shall include the following: legality; rights and freedoms; confidentiality; preparedness assistance; professionalism; respect; transparent; impartiality. Deontological principles of education are considered two closely interrelated components: personal and ideological and professional teaching. And the second one is dominant. Implementation of deontological principles of education of future officers of border guards is like outside the classroom (introduction of departmental standards Border Service) and in the classroom, where a significant role explore «legal ethics». As a result of the study course «legal ethics» future officers, border guards must be able to: apply the acquired knowledge for further practical study i purchase specialty in law enforcement; in practice in daily life acquired knowledge of professional culture police.

The author concludes that the result of the education of future officers at the border are deontological principles deontological education, which is formed of

deontological qualities deontological consciousness deontological culture and based on it - deontological competence.

Keywords: *future officers, border guards, deontological principles of education, ethics, legal ethics, departmental standards, deontological principles.*

Мірошніченко Валентина Іванівна – доктор педагогічних наук, доцент начальник (завідувач) кафедри теорії та історії держави і права Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (м. Хмельницький, Україна).

E-mail: miroshnichenkovalentina2011@mail.ru

Miroshnichenko Valentyna Ivanivna - Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Chair of Theory and History of State and Rights of the National Academy of State Border Service named after Bohdan Khmelnytsky (Khmelnitsky, Ukraine). E-mail: miroshnichenkovalentina2011@mail.ru

УДК 378.1:37.0174

УНИВЕРСИТЕТ КАК СОЦИОКУЛЬТУРНЫЙ ИНСТИТУТ ФОРМИРОВАНИЯ У СТУДЕНТОВ ЦЕННОСТЕЙ ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА

С. Ф. Рашидов

В статье на основе теоретического анализа определена роль современного университета как социокультурного института в воспитании у студенческой молодежи ценностей гражданского общества.

Ключевые слова: *университет, ценности, ценности гражданского общества.*

Постановка проблемы. В соответствии с преамбулой Великой Хартии Университетов будущее человечества зависит от культурного и научно-технического развития, которое происходит в центрах культуры, знания, исследований – учреждениях высшего образования. Культурное, социальное и экономическое будущее общества требует значительного и постоянного вклада в дело воспитания, что способствовало бы бережному отношению к окружающей среде и самой жизни.

В условиях, когда общество переживает глубокий кризис ценностей, роль университета в содействии защите и укреплению нравственных и духовных ценностей, воспитании молодежи в духе ценностей, составляющих основу демократической гражданственности, возрастает. В демократической политической системе университет становится реальной силой формирования не только пространства образовательной культуры, интеллектуальной среды, но и гражданского общества.

Анализ последних исследований и публикаций. Проведенный анализ педагогической, социологической и философской литературы свидетельствует о том, что проблема воспитания студентов как активных граждан демократического общества в университетской среде была предметом исследования в трудах отечественных и зарубежных ученых, таких как: Дьюи Дж., Кравцов А., Ле Гофф Ж., Титаренко Л., Ортега-и-Гассет Хосе, Попович М., Пролеев С., Хюфнер К. и др.

Выделение не решенных ранее частей общей проблемы, которым посвящена данная статья. В научно-педагогической литературе деятельность университета как социального института формирования ценностей гражданского общества не получила должного освещения, а имеющиеся публикации носят или узкий, или поверхностный характер. Конечно, в небольшой статье нет возможности полно и всесторонне осветить проблему, мы ставим своей задачей выявить наиболее важные аспекты ее и предложить некоторые направления дальнейших исследований.

Цель статьи – на основе теоретического анализа определить роль современного университета в формировании ценностей гражданского общества у студенческой молодежи.

Изложение основного материала исследования. Университет – это особый социальный институт, призванный прежде всего дать высшее образование своим учащимся – студентам. Вместе с тем университет играет определяющую роль в формировании ценностей гражданского общества у студенческой молодежи.

Уже первые европейские университетские учреждения стремились утверждать и отстаивать свою независимость, что выразилось в идее университетской автономии. За Болонским университетом постепенно закрепилась слава автономного интеллектуального центра Европы. Примечательно, что в период формирования первых европейских университетов их положение задавалось достаточно высокой степенью академической свободы, мобильности и автономии.